

En modern säkerhetspolitik

En rättvis värld är möjlig

Innehållsförteckning

En modern säkerhetspolitik	3
Ett militärt alliansfritt Sverige	4
En aktiv politik för Östersjön, Barentsregionen och Arktis.	5
Ett utvecklat europeiskt samarbete	6
Ett starkare Förenta Nationerna	7

Rapporten är en del i det internationella rådslagsarbetet från Socialdemokraterna. Våra rapporter innehåller förslag som ska diskuteras under hösten 2008.

Det internationella rådslagsarbetet leds av Jan Eliasson och Margot Wallström. I rådslagsgruppen ingår också: Urban Ahlin, Lena Hjelm-Wallén, Göran Färm, Veronica Palm, Leif Pagrotsky, Björn von Sydow, Laila Naraghi, Kent Härstedt och Liselotte Lenberg.

Har du synpunkter? Skicka dina kommentarer och förslag till:

varlden@sap.se eller besök oss på www.socialdemokraterna.se

Rådslag Världen

Socialdemokraterna

105 60 Stockholm

En modern säkerhetspolitik

Förändringarna i vår omvärld under de senaste decennierna har varit omvälvande och i huvudsak positiva. För Sverige har det kalla krigets slut inneburit att några av de allvarligaste hoten mot vår säkerhet försvunnit. Samtidigt har en ny osäkerhet vuxit fram. Globaliseringen förändrar den världsbild vi är vana vid. Nya stormakter växer fram. Det militära invasionshotet mot vårt land har ersatts av en mer mångfacetterad hotbild.

Hoten mot Sverige och våra grannländer är svåra att förutsäga och de är gränslösa och komplexa. De kan ha sin grund i konflikter och tvister kring energi- och råvaruförsörjning, vara ett resultat av miljöpåverkan och klimatförändringar, komma från naturkatastrofer och olyckor, härröra från organiserad brottslighet och terrorism eller ta formen av attacker mot känsliga tekniska och IT-relaterade system. Det kan heller inte uteslutas att Sverige eller våra grannländer i framtiden kommer att utsättas för militära hot. Alla dessa hot kan uppstå plötsligt och beredskapen för att möta både gamla och nya typer av hot måste vara god.

FN-stadgan förpliktar alla stater att värna om internationell fred och säkerhet. För att leva upp här till krävs en aktiv utrikespolitik och ett aktivt arbete för de mänskliga fri- och rättigheterna både hemma och utomlands. Demokratiska och välmående grannländer är en förutsättning för fortsatt säkerhet i vårt närområde.

Vi vill att en modern svensk säkerhetspolitik ska innehålla följande element: Ett militärt alliansfritt Sverige, ett ökat nordiskt samarbete, en aktiv Östersjöpolitik, ett stärkt Europasamarbete och ett starkare Förenta Nationerna.

Ett militärt alliansfritt Sverige

Den svenska militära alliansfriheten har tjänat och tjänar oss väl. Vi har genom åren kunnat visa att det går att kombinera ett aktivt ansvarstagande för både vår egen och andras säkerhet med att vara militärt alliansfria. Militär alliansfrihet betyder inte passivitet.

Den beskrivning av svensk säkerhetspolitik som fyra partier under socialdemokratisk ledning kom överens om 2002 är fortfarande giltig. Det är viktigt att vi inte svävar på målet om vår säkerhetspolitiska grundhållning.

Skälen till att vi slår vakt om den militära alliansfriheten är följande:

1. Sverige är medlem av en politisk allians – EU – som har betydligt fler verktyg till sitt förfogande än NATO när det gäller att möta de nya hoten t.ex. genom handel, bistånd och diplomati. Det kallas ibland EU:s mjuka makt. EU:s solidaritetsklausul är mycket tydlig. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett EU-land och inte heller om ett nordiskt land skulle drabbas. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.
2. Sverige bör bibehålla sin handlingsfrihet. Som medlemsland i NATO vore det troligt att Sverige skulle utsättas för starka politiska påtryckningar. Vi har kunnat se hur USA t ex krävde att medlemsländer skulle delta militärt i Irak trots att NATO som organisation inte deltog.
3. Vår militära alliansfrihet ger oss starkare möjlighet och trovärdighet att vara pådrivande i det globala nedrustningsarbetet. Kärnvapen användning är fortfarande en del av vissa Natoländers försvarsdoktriner.
4. Vi bör själva förbehålla oss rätten att utforma storlek och inriktning på vårt försvar baserat på vår egen säkerhetspolitiska bedömning.
5. Den militära alliansfriheten har ett starkt stöd hos det svenska folket vilket ger vår säkerhetspolitiska hållning stark legitimitet.

Sveriges samarbete med NATO har blivit möjligt eftersom NATO har förändrats sedan det kalla kriget. NATO är en central aktör för europeisk säkerhet samt för internationell krishantering. Sverige deltar i vissa FN-stödda fredsbevarande operationer som leds av NATO. FN ger ofta i uppdrag till NATO att utföra fredsoperationer eftersom denna organisation har resurser att leda vissa komplicerade insatser. Vårt samarbete med NATO, i FN-mandaterade fredsbevarande insatser är viktigt, men samtidigt är vi tydliga med att Sverige inte ska delta i militära operationer som har sin grund i NATO-stadgans artikel fem om ömsesidiga försvarsgarantier.

FN kan också ge andra regionala organisationer som exempelvis EU och AU, Afrikanska Unionen, uppdraget att leda en fredsbevarande operation. EU har utvecklat sin kompetens

att leda alltmer besvärliga operationer. Sverige har deltagit i praktiskt taget alla fredsfrämjande insatser som EU har gjort. Vi anser att det är positivt att också den Afrikanska Unionen utvecklar sin beredskap att leda operationer på uppdrag av Förenta Nationerna.

Ett trovärdigt försvar är ett viktigt säkerhetspolitiskt instrument. Det verkar avskräckande genom att visa för omvärlden att Sverige är berett att, själv försvara sin nationella integritet och sitt självbestämmande. Därmed utgör det också en grund för en trovärdig alliansfrihet. Det svenska försvaret bidrar vidare till en säkrare värld genom insatser för fred och säkerhet i konfliktdrabbade områden.

Ett trovärdigt försvar måste ständigt förändras beroende på den aktuella säkerhetspolitiska situationen. Utformning av och storleken på försvaret ska styras av de hot som kan bli aktuella mot Sverige. Deltagande i internationella insatser ska ske med försvarets ordinarie förband, där dessa bedöms kunna erbjuda ett mervärde för insatsen.

Det nordiska samarbetet kring försvarsfrågor har ökat under de senaste åren. Det gäller samarbete kring bland annat materielinköp, underhåll och övervakning. Detta samarbete är positivt och ger Sverige möjlighet till ett mer kostnadseffektivt försvar.

En aktiv politik för Östersjön, Barentsregionen och Arktis.

Under socialdemokratiskt regeringsinnehav utvecklades Östersjösamarbetet kraftigt. Vi vill gå vidare och befästa Östersjön som ett fredligt område. Trygga länder har i regel välmående och trygga grannar. Vår säkerhet har stärkts av att de flesta länderna runt Östersjön är demokratiska och att det ekonomiska ömsesidiga beroendet har ökat i takt med den starkt ökande handeln.

Östersjöområdets säkerhet har också stärkts i takt med att dess länder har fått sina säkerhetspolitiska önskemål tillgodosedda. Vad som fortfarande återstår är att stimulera ett positivt ryskt deltagande i det regionala säkerhetsskapande samarbetet.

I Barents- och Arktisregionerna finns förutsättningar att få till stånd ett konstruktivt samarbete med Ryssland i frågor som rör energi, klimat, gränsöverskridande brottslighet och kommunikationer. Vi vill utveckla ett förtroendeskapande samarbete i norra Europa. Om den omtvistade gasledningen i Östersjön blir verklighet bör ett gemensamt civilt övervakningsorgan mellan länderna skapas för att förhindra den ökade militära närvaro som Ryssland aviserat.

Även om det finns positiva inslag i den ryska samhällsutvecklingen finns det anledning till stor vaksamhet. Rysslands alltmer auktoritära styre kombinerat med ett allt mer aggressivt

beteende mot vissa grannländer inger oro. Att använda energileveranser som ett politiskt påtryckningsmedel kan inte accepteras.

För att stärka vår egen säkerhet måste vi kombinera tydliga reaktioner mot oacceptabla delar av den ryska politiken med en vilja att engagera landet i ett djupare samarbete på olika samhällsområden för att bidra till en mer demokratisk utveckling. EU måste intensifiera sin grannskapspolitik och öka utbytet och kontakter mellan människor och länder. Vi vill också framhålla det viktiga kontaktskapande arbete som görs på lokal och regional nivå.

Östersjöns miljö kommer under lång tid att vara hotad. Det är därför av största vikt att alla Östersjöns länder inte vidtar åtgärder som på något sätt riskerar Östersjöns framtid. Försiktighetsprincipen måste tillämpas.

Ett utvecklat europeiskt samarbete

Den Europeiska unionen har haft och har som sitt främsta syfte att omöjliggöra krig i Europa. Samtidigt som krig omöjliggjorts mellan medlemsländerna har den europeiska kontinenten inte besparats från krig. Balkan har skakats av år av stridigheter och nyligen har vi kunnat se väpnade strider i Kaukasus. Samtidigt finns i EU:s grannskap ett antal så kallade frusna konflikter, exempelvis Transnistrien och Nagorno-Karabach.

För att EU:s fredsskapande förmåga ska kunna bidra till målet om en europeisk kontinent utan krig måste processen att ta in nya medlemmar fortsätta. Alla europeiska länder som möter kraven på medlemskap ska kunna bli EU-medlemmar.

Vi måste öka EU:s förmåga i det globala samarbetet så att unionen ska kunna vara en progressiv och säkerhetsskapande kraft inte minst i Förenta Nationerna.

Unionen behöver mer av gemensamt uppträdande i viktiga utrikespolitiska situationer för att kunna påverka även stormakternas agerande.

EU:s snabbinsatsstyrka bör kompletteras med civila delar för att tidigt kunna stärka ett samhälles civila grundfunktioner efter en konflikts akuta fas.

EU bör ha en öppnare och mer solidarisk handelspolitik.

EU bör rikta starkare krav på medlemsländerna att leva upp till millenniedeklarationens åtagande om minst 0.7% av BNP i bistånd.

EU bör ha ett fast åtagande att vara föregångare i de kommande klimatförhandlingarna med ambitiösa mål för framtida utsläppsminskningar.

Ett starkare Förenta Nationerna

Global säkerhet förutsätter ett starkt globalt regelverk. Många av de nya hoten mot vår säkerhet möts bäst inom FN:s ram.

Det är viktigt för Sverige att FN fungerar väl. Tyvärr har vi kunnat se att FN:s säkerhetsråd blivit lamslaget när något av de permanenta medlemsländerna i säkerhetsrådet är inblandat i en konflikt. Medlemsländerna måste ge FN de förutsättningar som krävs för att klara de nya uppgifterna. FN måste stärkas och reformeras. Reformarbetet fick en stark skjuts framåt under den 60:e sessionen av generalförsamlingen under svensk ledning, men ännu återstår centrala frågor att lösa. Vi vill se framsteg inom följande prioriterade områden:

- att komma överens om ett reformerat och utvidgat säkerhetsråd där en vetofri kultur blir en realitet.
- att FN:s säkerhetsråd ska kunna behålla auktoriteten att vara det organ som värnar om fred och internationell säkerhet.
- att skapa en tydligare ram för att åtagandena i de kommande klimatförhandlingarna ska kunna följas upp.
- att bryta det långvariga uppehållet i de globala nedrustningsförhandlingarna, inte minst gällande kärnvapen.
- att skapa ett tydligare internationellt regelverk för hur kampen mot terrorism ska föras med bibehållen respekt för de mänskliga rättigheterna.

För att FN:s säkerhetsråd ska kunna ta sitt ansvar för internationell fred och säkerhet är det nödvändigt att vetokulturen förändras. Säkerhetsrådet bör arbeta som ett förhandlingsorgan där användandet av vetot ska ses som ett misslyckande.

För alla fredsbevarande operationer som Sverige deltar i ska det finnas ett tydligt folkrättsligt mandat. Ett mandat givet av FN:s säkerhetsråd ska alltid eftersträvas. Tyvärr kan säkerhetsrådet svika sitt ansvar för internationell fred och säkerhet på grund av att något av de permanenta medlemsländerna använder sin vetorätt. Vid extrema nödsituationer och där säkerhetsrådet är blockerat kan därför annat mandat i enlighet med FN-stadgans principer ge stöd till en fredsbevarande insats.

FN:s förra generalsekretare Kofi Annan har starkt drivit på för att skapa en mekanism som ger det internationella samfundet en skyldighet att skydda ett lands befolkning. Socialdemokratin ser det som ett viktigt framsteg att världens länder antog principen om skyldigheten att skydda vid FN:s reformtoppmöte hösten 2005.

(Läs mer om principen i vår rapport om *Mänskliga rättigheter och folkrätt*.)

